

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

87

KAZIMIERZ SŁAWIŃSKI

(1870—1941)

Kazimierz Sławiński urodził się 9 (21) I 1870 r. w majątku Lipki, w powiecie sieradzkim. Po ukończeniu gimnazjum w Kielcach w 1886 r. podjął pracę w aptece. W 1891 r. rozpoczął studia na Uniwersytecie Warszawskim (UW) i w 1893 r. uzyskał stopień prowizora. W latach 1893—1898 był zatrudniony w charakterze prywatnego asystenta prof. G. Wagnera w Zakładzie Chemii Organicznej UW. W 1898 r. uzyskał stopień magistra farmacji na Uniwersytecie Moskiewskim i otrzymał stanowisko starszego laboranta w Katedrze Chemii Organicznej Warszawskiego Instytutu Politechnicznego im. Mikołaja II. Jako asystent w tym Instytucie był dwukrotnie (1903, 1906) wysyłany do Berna, aby pod kierunkiem profesorów Schaffera i Tschircha prowadzić badania w dziedzinie chemicznych właściwości produktów spożywczych.

W 1900 r. K. Sławiński dodatkowo przyjął funkcję redaktora działu chemicznego Wielkiej Encyklopedii Ilustrowanej i pracował przez szereg lat przy jej wydawaniu. Był autorem licznych haseł z dziedziny chemii. Nauczał równocześnie chemii w szkołach warszawskich, m.in. w Żeńskiej Szkole Handlowej i Kursach Handlowych T. Raczkowskiej, na pensjach L. Rudzkiej i A. Walickiej oraz w Wolnej Wszechnicy i Kursach dla Dorosłych. W Muzeum Przemysłu i Rolnictwa wygłaszał prelekcje i referaty dla publiczności.

Kiedy podczas I wojny światowej Rosjanie ewakuowali Warszawski Instytut Politechniczny do Rosji, K. Sławiński otrzymał od rektora polecenie pozostania w Warszawie i nawiązania współpracy z Komitetem Obywatelskim. Z ramienia tego Komitetu został kuratorem mienia, które pozostało po ewakuacji i udało mu się uratować je przed rekwizycją i wywiezieniem przez Niemców.

W 1915 r., w związku z trudnościami na rynku farmaceutycznym, Tymczasowy Zarząd Miejski w Warszawie zlecił mu opracowanie technicznej metody otrzymywania kwasu salicylowego. K. Sławiński opracował technologię produkcji i zbudował fabrykę kwasu salicylowego przy Zakładach Gazowych na ul. Ludnej.

W listopadzie 1918 r. K. Sławiński zdecydował się poprowadzić wykłady z technologii środków spożywczych jako starszy asystent na Politechnice Warszawskiej (PW). W kwietniu 1919 r. powierzono mu kierownictwo Katedry Chemii Organicznej PW. 7 VI 1919 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym tej uczelni. Jeszcze w tym samym roku zdecydował się jednak przyjąć propozycję objęcia wykładów z chemii na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym organizowanego wówczas Uniwersytetu Stefana Batorego (USB) w Wilnie.

Otrzymawszy roczny urlop na PW, wyjechał do Wilna i przystąpił do organizowania od podstaw Zakładu Chemii Organicznej na USB. Opracował plan przebudowy gmachu przeznaczanego dla potrzeb chemii i dwukrotnie (w 1919 i 1920 r.) wyjeżdżał do Wiednia po przyrządy i chemikalia potrzebne do urządzenia zakładu. 1 VII 1920 r. został mianowany profesorem zwyczajnym USB i — powziąwszy osta-

teczną decyzję pozostania na tej uczelni — na stałe przeniósł się do Wilna. Z polecenia władz PW w październiku 1923 r. udał się do Moskwy, aby jako ekspert załatwić sprawy rewindykacyjne mienia po Warszawskim Instytucie Politechnicznym.

Na USB w latach 1928—1929 pełnił funkcję dziekana Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego i przez wiele lat kuratora stowarzyszeń studenckich. Dzięki jego staraniom zorganizowano przy USB Studium Rolnicze związane z fundacją Zemlosławską. W latach 1920—1936, kierując Katedrą Chemii Organicznej tej uczelni, prowadził badania początkowo nad terpenami, następnie alkaloidami i cukrami. Do badań tych wciągnął grupę studentów, których udało mu się zainteresować tymi problemami. Prof. K. Sławiński dbał o rozwój naukowy swych uczniów i wysłał ich do renomowanych uczelni zagranicznych dla pogłębienia studiów, zdobywając dla nich stypendia z Funduszu Kultury Narodowej.

W 1935 r. na zlecenie Polskiego Monopolu Tytoniowego opracował projekt organizacji przerobu tytoniu, a dla Polskiego Monopolu Spirytusowego zajął się badaniem środków do skażania spirytusu.

Dorobek naukowy prof. K. Sławińskiego obejmuje 28 opracowań monograficznych i artykułów naukowych oraz dwa przetłumaczone na język polski podręczniki chemii organicznej (1911 Hellemana, 1926 Dielsa). Badania prowadzone pod jego kierunkiem przyczyniły się do wyjaśnienia wielu spornych w środowisku naukowym spraw w dziedzinie terpenów. Zaslugą prof. K. Sławińskiego jest spopularyzowanie postaci Jana i Jędrzeja Śniadeckich, na których temat opublikował szereg artykułów. Był inicjatorem obchodów setnej rocznicy śmierci Jędrzeja Śniadeckiego w 1938 r. i podczas uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej w Żninie wygłosił przemówienie poświęcone życiu i dziełu tego uczonego.

Zainteresowania prof. K. Sławińskiego nie ograniczały się do chemii, ale obejmowały literaturę i sztukę, szczególnie malarstwo i teatr. Przyjaźnił się z malarzami i artystami Reduty Osterwy. Z zamiłowaniem hodował kwiaty i był działaczem Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Prof. K. Sławiński był członkiem wielu krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych. W 1934 r. został prezesem Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Działał także w Komisji do Opracowania Farmakopei Polskiej oraz w Radzie Dozoru nad Żywnością.

W 1936 r. prof. K. Sławiński, przechodząc na emeryturę, otrzymał doktorat honoris causa USB w Wilnie. Zmarł w Warszawie 14 X 1941 r. i został pochowany na cmentarzu Powązkowskim (315-III-30).

Opracował Władysław Białek